

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JANUARI 1943

L JAARGANG

AFLEVERING I

REDACTIONEEL GEDEELTE

BIJ DEN VIJFTIGSTEN JAARGANG

Met de verschijning van dit eerste nummer van den nieuwen Jaargang is het Tijdschrift zijn vijftigste ronde ingegaan. Dit moge voor een vakperiodiek in het algemeen niet zoo bijzonder zijn, voor de tandheelkunde, een der jonge boomen in het plantsoen der geneeskunst, gelden andere maatstaven. Wel zijn er buitenlandsche tijdschriften („The Dental Cosmos”, opgericht in 1858, doch enkele jaren geleden opgeheven) die, tandheelkundig gesproken, reeds een hoogen leeftijd bereikt hebben, maar er zijn ook van internationale standing, die aan een ouderdom als van ons vakorgaan nog niet toe zijn. Het is derhalve geen zelfoverschatting, wanneer een oogenblik wordt stilgestaan bij dit, voor ons professioneele leven, tot voldoening stemmende jubileum.

Toen in 1893 de Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging werd opgericht, voelde men aldra behoefte aan een vereenigingsorgaan, tot de oprichting waarvan reeds een jaar later werd overgegaan. Niet dat de beoefenaren voordien geheel verstoken waren van vakliteratuur in de eigen taal; het Nederlandsche Tandheelkundig Genootschap, reeds in 1880 opgericht, gaf „Handelingen” in druk, bevattende verslagen en onverkorte publicaties van hetgeen in zijn vergaderingen was voorgedragen. De eerstgenoemde organisatie meende een tijdschrift noodig te hebben om getuigenis te kunnen afleggen van de wijze waarop zij trachtte „bevorderlijk te zijn aan de belangen van den tandheelkundigen stand in Nederland”.

In April nu van 1894 werd het eerste nummer van het „Tijdschrift voor Tandheelkunde” in een omvang van ruim 40 bladzijden in het licht gegeven. Voor ons ligt het viertal nummers, dat tezamen den eersten jaargang uitmaakt. Naar huidigen maatstaf

moge de inhoud in omvang bescheiden zijn, niettemin dwingt hij eerbied af als men zich er rekenschap van geeft dat de vereeniging, nadat reeds kort na de oprichting de bezem met kracht onder de leden was gehanteerd terwille van de waardigheid van den stand, nog slechts 17 leden meer telde. Met hun toewijding stond of viel de levensvatbaarheid van het vereenigingsorgaan, dat ook buiten dezen engen kring belangstelling genoot, al zal de oplaag wel geen honderd exemplaren geteld hebben.

Tien jaren is het „Tijdschrift voor Tandheelkunde” in die hoedanigheid door het bestuur uitgegeven, waarbij geleidelijk echter de behoefte naar voren kwam om het los te maken van de banden, die voor een ontplooiing als algemeen vaktijdschrift knelend bleken te zijn. Een „gezelschap tandheelkundigen” van naam verklaarde zich bereid voortaan de uitgave van een „onafhankelijk” Tijdschrift op zich te nemen. Dat deze overdracht in volle harmonie geschiedde blijkt het best uit het feit dat de Ned. Tandmeesters Vereeniging door een collectief abonnement voor haar leden, ten getale van 66, de exploitatie financieel bleef steunen. Men schatte dit ook weer niet gering, want het aantal abonneés bedroeg na de overname aanvankelijk niet meer dan 35, zoodat ook een decennium na de stichting de oplaag op geen belangrijke uitbreiding sinds het debuut kon bogen. Dit alles dient echter gezien te worden in het licht der toenmalige omstandigheden, want toen in den loop van 1904 het aantal abonneés gestegen was tot 49 (als bevredigend resultaat van de verspreiding van gratis exemplaren) was dit den voorzitter van het gezelschap voldoende reden om te verklaren dat men thans de toekomst van het tijdschrift onbezorgd tegemoet kon zien!

Om echter te kunnen prospereeren heeft een periodiek naast abonneés niet minder behoefte aan medewerkers, op wier regelmatige productie kan worden gerekend. Het „gezelschap tandheelkundigen”, welks samenstelling prijkte op het omslag der toenmalige tijdschriftnummers, was het verband, waarin deze medewerkers geacht werden te zijn samengevat. Wanneer men echter kennis neemt van de notulen der vergaderingen, waarin de belangen van het Tijdschrift werden besproken, dan was daar weldra een voortdurende klacht over tekort aan copie. Gelijk in alle nood bleven ook hier verwijten niet uit en de leden van het gezelschap werden niet moe elkander in gebreke te stellen voor wat betrof het tijdig leveren van al dan niet toegezegde bijdragen. Getracht werd het tekort aan ijver te ondervangen door jonge collega’s waarvan men reden meende te hebben om te verwachten dat zij

over „eenig auteurstalent” beschikten en deze ijver wèl zouden ten toon spreiden op de lange baan, uit te noodigen in den kring. Het gaf geen duurzaam soulaas, de over vele hoofden verdeelde verantwoordelijkheid drukte blijkbaar niet zwaar genoeg om er de zoo begeerde copie uit te persen. De ontevredenheid over hoedanigheid en hoeveelheid der ingekomen copy kwam telkens weer tot uiting en er ging haast geen vergadering voorbij waarin niet de dood van het Tijdschrift werd voorspeld. Bovendien was de financiële toestand verre van rooskleurig, de drukker, belast met het werven van adverteerders, betoonde weinig activiteit, zoodat de leden zich in de onaangename positie geplaatst zagen van deelhebbers in een steeds groeiend tekort op de exploitatie. De defaitistische stemming bereikte haar hoogtepunt in 1913 toen een voorstel werd gedaan om het Tijdschrift te liquideeren. De voorzitter sprak bij die gelegenheid in metaphoren en vergeleek als man van de praktijk den „kwijnenden toestand” van het Tijdschrift met „het gradueele verval van een tandpulpa, die ten slotte stinkende ettermassa is geworden!”

Zoover is het niet gekomen; de meerderheid van het gezelschap wilde haar zorgenkind onder geen beding prijs geven: welke ook de wetenschappelijke en andere tekortkomingen mochten zijn, als spiegel van het tandheelkundige leven in ons land kon het Tijdschrift niet meer gemist worden. Nieuwe energie werd ontwikkeld om het uit de malaise op te heffen, een reorganisatie, omvattende o.a. de benoeming van een vijftal redacteuren voor de afzonderlijke rubrieken, kwam tot stand. De oprichting van de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde leverde een bron van onderwerpen, die in het Tijdschrift, dat tevens officieel orgaan van deze beroepsorganisatie werd, publicatie en beschouwing vonden. Ook dit „Directoire” was geen lang leven beschoren; de gehoopte verbetering beantwoordde niet aan de verwachtingen. Een „Bonaparte”, zij het dan zonder staatsgreep, werd als de figuur beschouwd, die door zijn gecentraliseerde leiding het journalistieke peil zou kunnen opvoeren tot het begeerde niveau.

Een hoofdredacteur met naast zich enkele vaste medewerkers kwam in de plaats van de vijf redacteuren en den „gérant”, die vanaf de overname als verantwoordelijk beheerder met de rechtstreeksche zorg voor de uitgave was belast. In de praktijk is deze samenstelling de meest doeltreffende gebleken en ongewijzigd tot op heden gehandhaafd.

Ook in ander opzicht was het jaar 1918 belangrijk voor het

Tijdschrift. De bezwaren tegen het „particuliere” karakter hadden zich met de toenemende beteekenis van het vereenigingswezen steeds meer doen gevoelen en het bezit van een orgaan, waarover dit ten aanzien van zijn publicaties uit dien hoofde meerdere zeggenschap had, werd een dringende behoefte. Mede door het chronische tekort op de exploitatie was het Gezelschap bereid afstand te doen van het beheer ten gunste van de drie tandheelkundige organisaties, waarvoor het Tijdschrift als gemeenschappelijk officieel orgaan zou gaan dienen. Na vele en langdurige beraadslagingen werd ten slotte de rechtsvorm eener zelfstandige vereeniging als gemeenschappelijk eigendom van de drie beroepsvereenigingen, gekozen. Tezelfder tijd verklaarde de firma Tholen, na een proefjaar, zich bereid op alleszins aannemelijke voorwaarden voortaan de uitgave voor haar rekening te nemen.

Aldus kon het gezelschap, na gedurende 15 jaar het Tijdschrift door moeilijkheden van allerlei aard te hebben heen geholpen, dit met een gerust hart uit handen geven. De ervaring der sindsdien verlopen kwart eeuw heeft bewezen, dat de gekozen oplossing alleszins beantwoord heeft aan de evolutie der georganiseerde tandheekunde in de latere jaren.

Wanneer wij dit alles, zij het ook slechts in korte trekken memoreeren, dan is het mede om den critischen buitenstaander eenigszins een begrip te geven, hoeveel moeite zich verantwoordelijk gevoelende collega's in het verleden hebben gedaan om dezen geestelijken band der beroepsgemeenschap in stand te houden. Ook werd dit vermeld met het oogmerk om te doen uitkomen, dat zelfvoldoening over de resultaten nimmer hun deel is geweest. De openhartigheid, waarmede in eigen boezem de tekortkomingen tot een steeds weerkerend onderwerp van bespreking werden gemaakt, was voldoende waarborg dat niemand zich ten aanzien van eigen praestaties aan illusies overgaf. Deze „geest” van het Tijdschrift was ook kenmerkend voor de sfeer van het jaarlijksch diner, waaraan allen aanzaten die met de verzorging in relatie stonden of in het verleden gestaan hadden. Men kon er op rekenen voor zijn daden of hun ontoereikendheid in gebreke en ter discussie te worden gesteld. Met leeuwenmoed stelde de aangevallene zich dan te weer zonder dat de stemming of de goede verstandhouding er ook maar in het minst mee gemoeid waren. Dit culinair omlijste steekspel is echter door de omstandigheden volmaakt verleden tijd geworden.

Bij dezen 50sten jaargang doet het Tijdschrift eenigszins denken

aan dien ouden heer — still going strong — waaromtrent niemand minder dan de baker voorspeld had, dat het wel geen blijvertje zou zijn. Ook ten aanzien van ons vakorgaan hebben de sombere verwachtingen in het verleden zich niet bewaarheid, al zijn de bekommernissen uit vroeger jaren ook thans nog in vigueur. Wel is het aantal beoefenaren der tandheelkunst in een halve eeuw van een groepje uitgegroeid tot anderhalf duizend en de oplaag van het Tijdschrift naar verhouding toegenomen. De bron waaruit voor oorspronkelijke bijdragen of voor reproductieve medewerking zou kunnen worden geput is dus veel grooter geworden, maar zij vloeit veel trager dan in redelijkheid en naar den omvang van het corps mocht worden verwacht. Helaas beschikt ook nu nog niet ieder, die op de middelbare school lezen en schrijven geleerd heeft over „eenig auteurstalent” en de gemiddelde tandarts is krachtens zijn training vaardiger met de excavator dan met de pen. Ten overvloede zijn ook de omstandigheden niet gunstig en ten slotte vereischt elke bijdrage naast een zekere inspiratie meer geestelijke transpiratie dan menige practicus na een inspannende dagtaak in staat en bereid is te offeren. Al deze factoren tezamen bepalen het gehalte en den omvang van hetgeen ons vakorgaan zijn lezers kan bieden, ook in den vijftigsten jaargang.

BUISMAN